

BAKI DÖVLƏT UNIVERSİTETİ

«Təsdiq edirəm»
Filologiya fakültəsinin dekani
_____ **dos. M.T.Vəliyev**

«TÜRKOLOJİ ARAŞDIRMALAR»
ELMİ-TƏDQIQAT LABORATORİYASININ
ELİ-TƏDQIQAT İŞLƏRİNİN YERİNƏ YETİRİLMƏSİNƏ DAİR
H E S A B A T

BAKI -2015

«TÜRKOLOJİ ARAŞDIRMALAR» ELMİ-TƏDQIQAT LABORATORİYASININ ELMİ-TƏDQIQAT İŞLƏRİ

GİRİŞ

«Türkoloji araşdırmalar» elmi-tədqiqat laboratoriyası Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirinin 12 iyul 2010-cu il tarixli 1088 sayılı əmrinə və Bakı Dövlət Universitetinin 11 noyabr 2010-cu il tarixli əmrinə əsasən yaradılmışdır.

Müasir qloballaşma şəraitində türkologiyanın dünya elminə inteqrasiyası və BDU-da türkologiyaya aid fənlərin daha da səviyyəli tədrisi və mükəmməl elmi bazanın təşkili üçün «Türkoloji araşdırmalar» elmi-tədqiqat laboratoriyası filologiya fakültəsinin Türkologiya kafedrası nəzdində fəaliyyət göstərir və həmin kafedranın müdiri AMEA-nın müxbir üzvü, prof. Tofiq İsmayıl oğlu Hacıyev ona rəhbərlik etmişdir.

2015-ci ildə «Türkoloji araşdırmalar» elmi-tədqiqat laboratoriyası «Bəkir Çobanzadə və türkologiyanın aktual problemləri» adlı problem üzrə araşdırma aparmışdır. Problemin tədqiqinə akad.T.İ.Hacıyev rəhbərlik etmişdir.

STRUKTUR VƏ ŞTAT CƏDVƏLİ.

Hesabat dövründə «Türkoloji araşdırmalar» elmi-tədqiqat laboratoriyası aşağıdakı tərkibdə elmi iş aparmışdır.

№	Adı, soyadı və atasının adı	Elmi dərəcəsi	Vəzifəsi	Doğulduğu tarix
1.	Hüseynova Ülviyyə Hüseyn qızı	filologiya üzrə fəlsəfə doktoru	tam ştat böyük elmi işçi	1971
2.	Eyvazov Pərvin Eyvaz oğlu	---	0,5 ştat kiçik elmi işçi	1987
3.	Bayramov Ramil Əkbər oğlu	---	0,5 ştat kiçik elmi işçi	1985
4.	Fərəcov Anar Tofiq oğlu	---	tam ştat baş laborant	1989

AMEA İLƏ ELMİ ƏLAQƏLƏR

Fil.ü.f.d. Ü.H.Hüseynova AMEA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun elmlər doktoru proqramı üzrə dissertantıdır.

«TÜRKOLOJİ ARAŞDIRMALAR» ETL-də APARILAN ELMİ-TƏDQIQAT İŞLƏRİNİN ƏSAS İSTIQAMƏTLƏRİ, ADI, SAYI, QISA ANNOTASIYASI VƏ YERİNƏ YETİRİLMƏSİ

Rəhbər: akad. T.İ.Hacıyev

İSTIQAMƏT: Dilçilik

PROBLEM: Türkologiyanın aktual problemləri

MÖVZU: Müqayisəli-tarixi türkologiyanın nəzəri problemləri

Laboratoriyada müqayisəli-tarixi türkologiyanın nəzəri problemləri ilə bağlı, türk dillərinin tarixi, inkişafı, müasir vəziyyəti və görkəmli türkoloqların elmi yaradıcılığının tədqiqi bağlı elmi-tədqiqat işləri aparılır. XX əsr Azərbaycan dilçiliyinin yaranmasında və inkişafında, bu dilçiliyin geniş mənada türkologiya ilə bağlanması müstəsna xidmət göstərmiş professor Bəkir Çobanzadənin elmi yaradıcılığı müntəzəm və hərtərəfli tədqiq olunacaq, geniş tarixi-türkoloji araşdırmalar aparılacaqdır.

İş A Türk dil mənzərəsinin konseptual modelləri

İcraçı fil.f.d. Hüseynova Ü.H.

Türk dil mənzərəsinin «həyat - ölüm» konseptual modeli

2015-ci ildə aparılan “Türk dil mənzərəsinin «həyat - ölüm» konseptual modeli” mövzusunda elmi plan işində qədim türk yazılı abidələrinin dilində "həyat - ölüm" anlayışlarının təhlili verilmiş, bu anlayışların qədim türklərin dil şüurunda ifadə olunması, onların təfəkküründə ölüm haqqında stereotip təsəvvürlərin formalaşması göstərilmişdir. Təhlil zamanı göstərilmişdir ki, "ölüm" anlayışı qədim türklərin dil şüurunda aşağıdakı leksemlərlə ifadə olunmuşdur: azı-, adril-, bökmä-, artat-, kergäk bol- və s. Qədim türklər ölüm böyük faciə, qəm, maddi həyatdan, dünyəvi nemətlərdən imtina kimi göstərilmiş, onların təfəkküründə ölüm haqqında stereotip təsəvvürlər formalaşmışdır. Tədqiqat işində görkəmli türk sərkerdəsi Kül Tiqinin ölümün təhlili əsasında koqnitiv, obrazlı metaforik ölüm modeli bərpa olunmuş, hansıki bütün türk dastanları üçün mövcud idi. Bu konsept türk dil şüurunda sözlərdə, frazeologizmlərdə və pəremiyada öz əksini tapır.

Tədqiqatın materiallarından ali məktəblərin filologiya fakültələrində türkologiyaya aid kurlarda istifadə etmək olar.

Tədqiqat işinin elmi nəticələri beynəlxalq elmi konfransda aprobasiyadan keçmiş, konfrans materiallarında dərc olunmuşdur. Bundan əlavə elmi məcmuələrdə məqalə şəklində çap olunmuşdur.

İş B Bəkir Çobanzadənin dilçilik araşdırmalarında ədəbi dil məsələləri

İcraçı Eyvazov P.E.

B.Çobanzadənin dil tədqiqatlarında fonetika məsələləri

Tədqiqat işində tanınmış dilçi alim professor Bəkir Çobanzadənin Azərbaycan dilinin fonetik quruluşu ilə bağlı tədqiqatları araşdırılmışdır. Bəkir Çobanzadə Azərbaycan türkcəsinin fonetik quruluşu ilə bağlı ətraflı araşdırmalar aparmış, yaradıcılığı boyu fikirlərini daha da təkmilləşdirmişdir. “Türk-tatar lisanıyyatına mədxəl”dən sonrakı kitablarına nəzər yetirdikcə aydın görmək olar ki, müəllifin fonetika ilə bağlı tədqiqləri müasir fonetistlərin fikirlərindən fərqli deyil, sadəcə çağdaş dilçilik bu fikirləri daha da dərinləşdirmişdir. B.Çobanzadə səslərin meydana gəlməsində fizioloji faktorlarla yanaşı, psixoloji məqamlardan da bəhs edir və bu hadisəni səslərin psixologiyası adlandırır. Təbii ki, səslərin fiziologiyası ilə bərabər onların psixologiyasını da tədqiqə cəlb etmək o dövr üçün olduqca mühüm hadisə idi. Bəkir Çobanzadənin danışq səslərinin fizioloji meyarlara əsaslanan bölgüləri də fərqlidir. İlkin təsnifatlarla sonrakılar bir-birinə bənzəmir; öncə də qeyd etdiyimiz kimi, müəllif zamanla bu tədqiqlərini təkmilləşdirməyə çalışmışdır. Bəkir Çobanzadənin sait səslərin bölgüsü ilə bağlı fikirləri, demək olar ki, eynilə bu gün də qalır, fərq yalnız terminlərdədir. Bəkir Çobanzadə fonetika ilə bağlı araşdırmalarında səs dəyişmələrindən, yəni indiki terminlə desək, fonetik hadisələrdən də bəhs edir. O, təmsil // hazırlıq (assimilyasiya), təhlil (dissimilyasiya), təbdil // metateza, dil qayması, səslərin qüvvətlənməsi kimi fonetik hadisələri izah edir. B.Çobanzadə dissimilyasiya hadisəsinin uyuşmaya nisbətən dilimizdə az-az müşahidə olduğunu qeyd edir. B.Çobanzadə bəzi sözlərdə heca düşümü hadisəsinin müşahidə edildiyini də yazır. Ümumi dilçilikdə qapologiya adlanan bu fonetik hadisəyə müasir dildə rast gəlinmir. Ona görə də tədqiqatçı bu məsələyə tarixi baxımdan yanaşır. Beləliklə, Bəkir Çobanzadənin bu tədqiqatlarından məlum olur ki, o, dilimizin fonetik quruluşunun inkişaf tarixini nəzərə almış və araşdırmalarını tutarlı elmi arqumentlərə əsaslanaraq aparmışdır. Onun bu istiqamətdə zəngin elmi fikirləri bu gün də dilimizin tarixini araşdırmaq baxımından vacib və dəyərli mənbədir.

İş C Azərbaycan və türk dillərində işlənən psixologiya terminlərinin linqvistik aspektləri

İcraçı Bayramov R.Ə.

Azərbaycan və türk dillərində işlənən psixologiya terminlərinə tarixi baxış (formalaşması və inkişaf mərhələləri)

Elmi-tədqiqat işində Azərbaycan və türk dillərində mövcud olan psixologiya terminlərinin dilimizdə işlənmə tarixinə sistemli yanaşaraq, onların formalaşma və inkişafı tarixi ardıcılıqla tədqiqata cəlb edilmişdir. Bu zaman psixologiya terminlərinin tarixi iki dövrə bölünmüşdür. Birinci XX əsrin əvvəllərinə qədərki dövrüdür. Bu dövrdə psixologiya terminləri fəlsəfinin tərkibində mövcud olmuş və onun terminləri kimi çıxış etmişdir. Deyilənlər nəzərə alınaraq psixologiya terminlərinin analitik fəlsəfədəki yeri müəyyənləşdirilmişdir. Şifahi və yazılı ədəbiyyat nümunələrində işlənmiş psixologiya terminləri müvafiq mənbələrdən konkret nümunələr verilməklə şərh edilmişdir. İkinci isə XX əsrin əvvəllərinə qədərki, yəni psixologiya müstəqil elm kimi mövcud olduğu dövrüdür. Bu dövrdə artıq dilimizdəki psixologiya terminləri fəlsəfədən ayrılaraq yeni müstəqil bir elm kimi formalaşan psixologiyanın terminoloji bazasını təşkil etmişdir. Bu proses, demək olar ki, bütün türk dillərində eyni şəkildə özünü göstərmişdir. Həmçinin türk dillərində işlənən psixologiya terminlərinin tarixən işlənən və müasir formaları müqayisəli şəkildə təhlil olunmuşdur.

DƏRC OLUNMUŞ ELMİ İŞLƏRİN XARAKTERİSTİKASI

№	İşin adı	İşin növü	Nəşriyyat, jurnal və s. adı	İşin həcmi	Müəlliflər
1.	Этнографическая лексика тюркских языков (на материале кыпчакских языков)	mono-qrafiya	Türkoloji araşdırmalar – 1, Bakı: Elm və təhsil, 2015	s. 7-66	Hüseynova Ü.H.
2.	Azərbaycan və Türkiyə türkcələrində köməkçi nitq hissələri	mono-qrafiya	Türkoloji araşdırmalar – 1, Bakı: Elm və təhsil, 2015	s. 67-146	Eyvazov P.E.
3.	Bəkir Çobanzadə və Birinci Türkoloji Qurultay (əlifba məsələsinə tarixi baxış)	mono-qrafiya	Türkoloji araşdırmalar – 1, Bakı: Elm və təhsil, 2015	s. 147-219	Bayramov R.Ə.
Respublikada məqalə					
1.	Концепт «дух» в тюркском языковом сознании	məqalə	Filologiya məsələləri, 2015, № 7	s. 10-14	Hüseynova Ü.H.
2.	Azərbaycan dilində leksik-semantik yolla yaranan psixologiya terminləri	məqalə	Terminologiya məsələləri. Bakı, "Elm" 2015, № 1.	s. 105-113	Bayramov R.Ə.
3.	Azərbaycan dilində sintaktik yolla yaranan psixologiya terminləri	məqalə	Dilçilik İnstitutunun əsərləri. Bakı, "Elm və təhsil", 2015, № 2.	s. 63-71	Bayramov R.Ə.
4.	Azərbaycan dilində psixologiyaya aid terminoloji lüğətlər	məqalə	Filologiya məsələləri. Bakı, "Elm və təhsil", 2015, № 7,	s. 102-108	Bayramov R.Ə.
5.	Azərbaycan dilində kalka üsulu ilə yaranan psixologiya terminləri	məqalə	Azərbaycan Dillər Universitetinin Elmi Xəbərləri, 2015, № 6	s.	Bayramov R.Ə.
6.	Bəkir Çobanzadənin dilçilik araşdırmalarında	Məqalə	Gəncə Dövlət Universitetinin "Elmi Xəbərlər"inin "Fundamental,	s. 169-172	Eyvazov P.E.

	leksika məsələləri”		humanitar və təbiət elmləri seriyasında” (№ 1).		
7.	Bəkir Çobanzadənin dil tədqiqatlarında leksik şəkilçilər	Məqalə	AMEA-nın “Dilçilik İnstitutunun Əsərləri” (№ 1).	s.46-53	Eyvazov P.Ə.
8.	Bəkir Çobanzadənin Azərbaycan türkcəsinin fonetik quruluşu ilə bağlı araşdırmaları	Məqalə	AMEA-nın “Türkologiya” jurnalı (№ 4).	s. 95-103	
Xaricdə məqalə					
1.	Концепт «смерть» в древнетюркской языковой картине мира	Məqalə	Вестник Вятского государственного гуманитарного университета, 2015, № 5	s. 100-105	Hüseynova Ü.H.
2.	“Концепция литературного языка Бекира Чобанзаде”	Məqalə	“Austrian Journal of Humanities and Social Sciences” jurnalının 7-8-ci sayında (july-august, 2015)	s.118-121	Eyvazov P.Ə.
3.	Интернациональные психологические термины в азербайджанском языке	məqalə	Мова і культура, Киев, 2015, № 1 (177)	s.	Bayramov R.Ə.
Respublikada keçirilmiş konfransda tezis və məqalə					
1.	Концепт «смерть» в славянской языковой картине мира	məqalə	Bəxtiyar Vahabzadənin anadan olmasının 90 illik yubileyinə həsr olunmuş “Bəxtiyar Vahabzadə və Azərbaycan filologiyasının aktual problemləri” mövzusunda Beynəlxalq elmi konfransın materialları, 29 oktyabr 2015-ci il, Bakı, 2015	s. 293-296	Hüseynova Ü.H.
2.	Реализация концепта «смерть» в древнеславянском языковом сознании	məqalə	«Kitabi-Dədə Qorqud və türk dünyası», dekabr 2015-ci il, Bakı, 2015	s. 167-172	Hüseynova Ü.H.
3.	Bəkir Çobanzadənin ahəng qanunun haqqında araşdırmaları	Məqalə	B.Vahabzadənin 90 illik yubileyinə həsr olunmuş Beynəlxalq elmi konfrans. Bakı, oktyabr, 2015	Səhifə 106-108	Eyvazov P.Ə.
4.	“Milli dil uğrunda mübarizənin B.Vahabzadə modeli	Məqalə	B.Vahabzadənin 90 illik yubileyinə həsr olunmuş Beynəlxalq elmi konfrans. Bakı, oktyabr, 2015	Səhifə 351-355	Eyvazov P.Ə.

5.	Bəkir Çobanzadə və türklərin ortaq ədəbi dil problemi	Tezis	Qafqaz Universitetində keçirilmiş “Gənc tədqiqatçıların” III Beynəlxalq elmi konfrans. Bakı, aprel, 2015	Səhifə 1002-1003	Eyvazov P.Ə.
6.	Bəkir Çobanzadənin dilimizin leksik-semantik strukturu ilə bağlı araşdırmaları	Məqalə	H.Əliyevin 92-ci ildönümünə həsr olunmuş Respublika elmi konfransı. Bakı, may, 2015	Səhifə 318-321	Eyvazov P.Ə.
7.	“Terminologiyada psixologiya terminlərinin mövqeyi”	tezis	Doktorantların və gənc tədqiqatçıların XIX Respublika elmi konfransının materialları. I cild. Bakı - 2015	s. 360-362	Bayramov R.Ə.
8.	Bəxtiyar Vahabzadə dilinin bənzərsizliyi	məqalə	“Bəxtiyar Vahabzadə və Azərbaycan Filologiyasının aktual problemləri” mövzusunda Beynəlxalq elmi konfransının materialları. 29 oktyabr 2015.	s. 115-118	Bayramov R.Ə.
9.	Bəzi psixologiya terminlərinin semantik xüsusiyyətləri	məqalə	“Bəxtiyar Vahabzadə və Azərbaycan Filologiyasının aktual problemləri” mövzusunda Beynəlxalq elmi konfransın materialları. 29 oktyabr 2015.	s. 387-390	Bayramov R.Ə.
Xaricdə keçirilmiş konfransda tezis və məqalə					
1.	Azərbaycan dilinin leksik qatında psixologiya terminlərinin formalaşma və inkişaf tarixi”	məqalə	“Azərbaycanşünaslıq: keçmiş, bu günü, gələcəyi” mövzusunda Uluslararası Simpoziumun materialları. 21-23 oktyabr, Türkiyə, Qars, 2015		Bayramov R.Ə.
2.	“Bəkir Çobanzadənin Dilçilik Araşdırmalarında Edəbi Dil Meseleləri”	Məqalə	Bosniya-Hersoqovinanın Sarayevo Universitetində keçirilmiş X Uluslararası Böyük Türk dili Qurultayı. Sarayevo, oktyabr, 2015		Eyvazov P.Ə.
3.	“Bəkir Çobanzadənin Azərbaycan ədəbi	Məqalə	Qars şəhərində Qafqaz Universitetinin		Eyvazov P.Ə.

	dilinin tarixi haqqında araşdırmaları”		təşkilatçılığı ilə keçirilmiş “Azərbaycanşünaslıq: keçmişi, bu günü və gələcəyi” mövzusunda Beynəlxalq elmi konfrans. Qars, oktyabr, 2015		
Rəyçi					
1.	Vüsalə Məmmədova. Molla Vəli Vidadi yaradıcılığının ideya-bədii xüsusiyyətləri	Redaktor və Ön söz	Vüsalə Məmmədova. Molla Vəli Vidadi yaradıcılığının ideya-bədii xüsusiyyətləri	Səhifə 2-3	

ELMİ-TƏDQIQAT İŞLƏRİNİN NƏTİCƏLƏRİNİN TƏTBİQİ

Müqayisəli-tarixi türkologiyanın nəzəri problemlərinin təhlil edilməsi türk dillərinin tarixi, etnik kökü, mədəniyyəti ilə bağlı bir sıra məsələlərin həllində əhəmiyyətlidir. Tədqiqatın nəticələrindən türk dillərinin tarixi leksikologiyası, etnoqrafiyası, etnogenezi məsələlərinin öyrənilməsi, həmçinin türk dillərinin leksikasının müqayisəli şəkildə tədqiqi zamanı istifadə etmək olar.

Tədqiqatın materiallarından ali məktəblərin filologiya fakültələrində türkologiyaya aid kurslarda istifadə etmək olar.

«TÜRKOLOJİ ARAŞDIRMALAR» ELMİ-TƏDQIQAT LABORATORİYASININ İŞÇİLƏRİNİN 2015-ci İLDƏ KONFRANS VƏ SİMPOZİUMLARDA İŞTİRAKI

Böyük elmi işçi Hüseynova Ülviyyə Hüseyn qızı

Fil.ü.f.d. Ü.H.Hüseynova Bəxtiyar Vahabzadənin anadan olmasının 90 illik yubileyinə həsr olunmuş “Bəxtiyar Vahabzadə və Azərbaycan filologiyasının aktual problemləri” mövzusunda Beynəlxalq elmi konfransın məsul katibi olmuşdur.

1. Konüept «smertğ» v slavənskoy əzıkovoy kartine mira / Bəxtiyar Vahabzadənin anadan olmasının 90 illik yubileyinə həsr olunmuş “Bəxtiyar Vahabzadə və Azərbaycan filologiyasının aktual problemləri” mövzusunda Beynəlxalq elmi konfransın materialları, 29 oktyabr 2015-ci il, Bakı, 2015

2. Realizaüü konüepa «smertğ» v drevneslavənskom əzıkovom soznanii / «Kitabi-Dədə Qorqud və türk dünyası», 29 dekabr 2015-ci il, Bakı, 2015

Kiçik elmi işçi Eyvazov Pərvin Eyvaz oğlu

1. Bəkir Çobanzadənin ahəng qanunun haqqında araşdırmaları / B.Vahabzadənin 90 illik yubileyinə həsr olunmuş Beynəlxalq elmi konfrans. Bakı, oktyabr, 2015

2. Milli dil uğrunda mübarizənin B.Vahabzadə modeli /B.Vahabzadənin 90 illik yubileyinə həsr olunmuş Beynəlxalq elmi konfrans. Bakı, oktyabr, 2015

3. Bəkir Çobanzadə və türklərin ortaq ədəbi dil problemi/ Qafqaz Universitetində keçirilmiş “Gənc tədqiqatçıların” III Beynəlxalq elmi konfrans. Bakı, aprel, 2015

4. Bəkir Çobanzadənin dilimizin leksik-semantik strukturu ilə bağlı araşdırmaları / H.Əliyevin 92-ci ildönümünə həsr olunmuş Respublika elmi konfransı. Bakı, may, 2015

5. Bekir Çobanzadənin Dilçilik Araşdırmalarında Edəbi Dil Meseleləri / Bosniya-Hersoqovinanın Sarayevo Universitetində keçirilmiş X Uluslararası Böyük Türk dili Qurultayı. Sarayevo, oktyabr, 2015

6. Bəkir Çobanzadənin Azərbaycan ədəbi dilinin tarixi haqqında araşdırmaları / Qars şəhərində Qafqaz Universitetinin təşkilatçılığı ilə keçirilmiş “Azərbaycanşünaslıq: keçmişi, bu günü və gələcəyi” mövzusunda Beynəlxalq elmi konfrans. Qars, oktyabr, 2015

Kiçik elmi işçi Bayramov Ramil Əkbər oğlu

1. Terminologiyada psixologiya terminlərinin mövqeyi / Doktorantların və gənc tədqiqatçıların XIX Respublika elmi konfransı. Bakı, ADİU, 2015

2. Azərbaycan dilinin leksik qatında psixologiya terminlərinin formalaşma və inkişaf tarixi / Qars şəhərində Qafqaz Universitetinin təşkilatçılığı ilə keçirilmiş “Azərbaycanşünaslıq: keçmişi, bu günü və gələcəyi” mövzusunda Beynəlxalq elmi konfrans. Qars, oktyabr, 2015

3. Bəxtiyar Vahabzadə dilinin bənzərsizliyi / B.Vahabzadənin 90 illik yubileyinə həsr olunmuş Beynəlxalq elmi konfrans. Bakı, oktyabr, 2015

4. Bəzi psixologiya terminlərinin semantik xüsusiyyətləri / B.Vahabzadənin 90 illik yubileyinə həsr olunmuş Beynəlxalq elmi konfrans. Bakı, oktyabr, 2015

ETL-də ELMİ KADRLARIN HAZIRLANMASI

Fil.ü.f.d. Ü.H.Hüseynova AMEA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun elmlər doktoru proqramı üzrə dissertantıdır.

A.T.Fərəcov Bakı Dövlət Universitetinin fəlsəfə doktoru proqramı üzrə dissertantıdır.

P.E.Eyvazov Bakı Dövlət Universitetinin fəlsəfə doktoru proqramı üzrə əyani doktorantıdır.

R.Ə.Bayramov Azərbaycan Dillər Universitetinin fəlsəfə doktoru proqramı üzrə əyani doktorantıdır.

DİSSERTASIYA MÜDAFİƏSİ VƏ DİSSERTASIYA ŞURALARININ FƏALİYYƏTİ

Fil.ü.f.d. Ü.H.Hüseynova Bakı Dövlət Universiteti nəzdində filologiya üzrə elmlər doktoru və fəlsəfə doktoru dissertasiyaların müdafiəsini keçirən D.02.181 Dissertasiya Şurası yanında Elmi Seminarın katibidir.

ƏSAS NƏTİCƏLƏR VƏ TƏKLİFLƏR

Müqayisəli-tarixi türkologiyanın nəzəri problemlərinin təhlil edilməsi türk dillərinin tarixi, etnik kökü, mədəniyyəti ilə bağlı bir sıra məsələlərin həllində əhəmiyyətlidir. Tədqiqatın nəticələrindən türk dillərinin tarixi leksikologiyası, etnoqrafiyası, etnogenezi məsələlərinin öyrənilməsi, həmçinin türk dillərinin leksikasının müqayisəli şəkildə tədqiqi zamanı istifadə etmək olar.

Tədqiqatın materiallarından ali məktəblərin filologiya fakültələrində türkologiyaya aid kurslarda istifadə etmək olar.